

JNSZM 2030
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei
Területfejlesztési Konceptió
2021 – 2030

II.
HELYZETFELTÁRÁS ÖSSZEFOGLALÓJA

Elfogadta:

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés
11/2021. (III.30.) számú határozatával

Készítette:

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzati Hivatal

A megye helyzetét meghatározó tényezők

A Kormány az 1073/2020. (III. 5.) Korm. határozatával hozta létre a Creative Region gazdaságfejlesztési zónát, felfűzve Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megyéket. A gazdaságfejlesztési zóna a Kormány az 1566/2020. (IX. 4.) számú határozatával két újabb megyével bővült. A régióalkotás célja Északkelet-Magyarországon egy Debrecen központú új típusú növekedési zóna kialakítása, amely egyfajta gazdasági ellenpólust képez az ország keleti felén, továbbá szorosan kapcsolódik a Kelet-Szlovákia, Kárpátalja és a Partium magyarság lakta élettereihez. Ezáltal is biztosítva a Kárpát-medencében a magyarság egységes előrelépését.

Jász-Nagykun-Szolnok megye demográfiai adataiban összességében kedvezőtlen folyamatok játszódnak le a vizsgált időszak alatt, hiszen csökkenő lakosságszám, megyéből történő elvándorlás és elöregedés jellemzi. A munkapiaci trendek egyértelműen pozitívan alakultak a megyében.

A megye gazdasága növekvő pályán van. A megyeszékhely, valamint a Felső-Jászság gazdasága húzzák a szűkebb és tágabb értelemben vett agglomerációt. A megye húzóágazatai a jármű- és gépipar, a vegyipar, a kereskedelem mindenütt a legnagyobbak között van, de emellett az elektronika és a szolgáltató szektor is kiemelt szerepet játszik. Ezek az ágazatok komoly K+F+I potenciállal rendelkeznek. Az exportban is leginkább a húzóágazatok játszanak központi szerepet.

Stratégiai ágazatként tekinthetünk a mezőgazdaságra, de egyéni vállalkozói és őstermelői jövedelemforrásként, illetve a ráépülő feldolgozóipari kapcsolatokkal az agglomeráció és a vidék legfontosabb ágazatai között a helye. Kapcsolódása a turizmus-vendéglátás szektorhoz igen erős, ami segíti ezen ágazat kilábalását a 2020-as koronavírus okozta megtorpanásból. A terület éghajlati, domborzati és talajviszonyai alkalmassá teszik az agrárszektor számára is a hasznosítást, de az adottságok kifejezetten kedveznek a turisztikai potenciál kiaknázására.

A megye geostratégiai helyzete jó. Szükséges mind a vasút-, mind a közúthálózat további fejlesztése: az M4 jelű autópálya Püspökladányig történő megépítése, az M44 jelű autótű tovább építése, a tervezett M8 jelű autópálya Kecskemét – Szolnok közötti szakaszának, majd Szolnoktól északi irányba az M3 jelű autópályáig való kialakítása, a vasúti szárnyvonalak fejlesztése.

A megye adottságai révén már eddig is komoly volt a nemzetközi és hazai befektetői érdeklődés egyrészt a megyeszékhely, másrészt a Felső-Jászság területére. Az élen a feldolgozóipari ágazatok jártak, hiszen legnagyobb összegben járműipari és gépipari beruházások valósultak meg.

Jász-Nagykun-Szolnok megye 1876-ban jött létre a történelmi Jász Kerületből, Nagykun Kerületből és Külső-Szolnok vármegyéből. Mai alakzata lényegében az 1950-es átszervezéskor rögzült. Jelenleg 78 település alkotja a megyét, közülük 22 város.

A megye két regionális léptékű térségi szervező központjává az igazgatási-szolgáltató funkciójú megyeszékhely és a termelési központtá fejlődött Felső-jászsági ipari agglomeráció vált.

A nagytárségi kapcsolatok közül egyre inkább az erőteljesen formálódó budapesti metropolisz térség hatása vált dominánssá.

A megye Magyarország keleti felének közepén, a Tisza folyó által markánsan kettéosztva elterülő alapvetően sík vidék, az ún. Közép-Tisza-vidék. Területét északról a Mátra hordalékkúpja, keletről a Hortobágy, délről a Hármas-Körös völgye, nyugatról a Homokhátság és a Gödöllői-dombság határolják. A térséget a Tisza fúzi fel északról délre, inkább elválasztva, mint összekötve az egykori nagyártéren elterülő nyugati és keleti megyerészeket.

A globális és regionális térszerkezeti erővonalak a 21. század elején a közelmúlt változásai és fejlesztései nyomán elkerülnek, vagy csak érintik a megyét. A legnagyobb változást a 4. sz. főút és a 100. sz. vasúti fővonal szerepének múlt századvégi csökkenése jelentette a nemzetközi kapcsolatok átstrukturálódása miatt. Napjainkban a nemzetközi gazdaság meghatározó növekedési tengelye és közlekedési folyosója a Duna-völgyéhez igazodó Belgrád – Szeged – Kecskemét – Budapest – Győr – Bécs főirány. A másik hazai növekedési tengely az M3 és a 80. sz. vasúti fővonallal összekötött Budapest – Hatvan – Miskolc irány. Ehhez erőteljesen kapcsolódnak a Felső-Jászság ipari és a Tiszamenti térség turisztikai települései.

A megyét északról délre átszelő Tisza a valós nemzetközi regionális együttműködés egyetlen lehetőségét adja a vízgazdálkodás és a környezetvédelem terén. Ezt segítő jött létre a Tisza-Ökorégió létrehozását célzó koncepció megyei szinten, míg Szolnok a Tisza fővárosaként határozta meg a város fejlődési irányát.

A megye 7 megyével való szomszédságából következik a minden irányú nyitottsága. A hagyományok, a földrajzi korlátok, a kiépült infrastruktúra és a településhálózat által meghatározva Heves, Pest és Bács-Kiskun megyék, illetve a főváros felé erőteljesek a kapcsolatok minden szinten. Békés és Csongrád-Csanád megyék irányába a szomszéd települések szintjén léteznek megyehatáron átnyúló együttműködések. Hajdú-Bihar felé pedig hivatalos és szervezett szolgáltatást igénybe vevő kapcsolódás a jellemző.

Sajátos együttműködési forma a 4 megye perifériáit összekötő Tisza-tó tájéka fejlődését elősegítő térségi fejlesztési tanácsi szerveződés.

Új típusú regionális együttműködés lesz az Északkelet-Magyarországi Gazdasági Zóna.

Az együttműködés és kapcsolatrendszer új formája a megyei székhelyű ipari, kereskedelmi és szolgáltató vállalkozások regionális hálózatosodása (Jász Plasztik, Szatmári Kft, Coop-Star, Coop-Szolnok, Tiszamenti Regionális Vízművek). Ez a megye gazdasági súlyára is kedvező hatással van.

Jász-Nagykun-Szolnok megye 5.581 km² összterületű. A jelenleg tökéletes síkságnak számító terület alatt harmad- és negyed időszi rétegek vannak; a 2000-4000 méter vastag üledékek hév- és gyógyvizekben gazdagok. A tengerszint feletti magasság 80 és 105 méter között változik, jellemzően 90 méter körül alakul. A megye területe természetföldrajzilag az Alföld hat középtájához tartozik, amely tizennyolc kistájra terjed ki. A mai terület arculatának kialakításában – a megyét 150 km hosszan érintő – Tisza döntő szerepet játszott.

Fekvésének köszönhetően az ország legkontinentálisabb része. A szélsőséges időjárási események is egyre gyakrabban fordulnak elő, köszönhetően az éghajlatváltozásnak.

Általánosságban megállapítható, hogy a megye területe száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület. Jelentős folyói a Tisza és Hármaskörös, kis vízhozamú vízfolyás a Zagyva, a Tarna, valamint az erősen módosított, vagy mesterségesen épített belvíz és öntöző csatornák.

A talajképző kőzetek: infúziós lösz, agyagos lösz és agyag. A genetikai talajosztályozás szerint a megye talajai mezősi, réti, szikes és öntés főtípusokba tartoznak.

Jász-Nagykun-Szolnok megye területe öt nemzeti park igazgatóság működési területéhez tartozik. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság kezeli a legtöbb megyei védett területet. A megye teljes területének mintegy 3,8%-a országos jelentőségű védett természeti terület. Ezen kívül „ex-lege”, azaz törvény általi védettséget élvez 6 láp, 18 szikes tó, 217 kunhalom és 6 földvár.

Tájvédelmi szempontból a megye legértékesebb területei egybeesnek a természeti védettség alatt álló védett- és Natura 2000 területekkel, amelyek a megye területének 12%-át teszik ki. A megyében 50 db helyi jelentőségű védett természeti terület található. A legtöbb Jászberény városában került kijelölésre: 18 db. Jász-Nagykun-Szolnok megyében az ökológiai hálózat legfontosabb elemei a folyó völgyek (Tisza, Körös, Zagyva), valamint a hortobágyi és jászági területek védett természeti területei.

A jellemző tájhasználat alapján a megye területe 4 főbb tájegység típusra osztható: lakó táj, ártéri táj, üdülő táj, pusztai táj.

Jász-Nagykun-Szolnok megyében 4 jelentős vízfolyás (Tisza, Zagyva, Hármaskörös, Hortobágy-Berettyó) és számos belvízi- és öntözőcsatorna található. 1973-ban üzembe helyezésre került a Kiskörei Vízlépcső, amely a Tisza vízkészletének szétosztásában kulcsszerepet tölt be. A Tisza-Körös-völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási Rendszer (TIKEVIR) Európa egyik legnagyobb összefüggő vízgazdálkodási rendszere, melynek célja a vízhiányos térségek vízkészletének pótlása a Tiszából történő vízátvétellel.

Vízhiányos területnek számít a Zagyva-völgy, ahol a jelentkező felszíni vízigényeket sem mennyiségben, sem minőségben nem tudják kielégíteni. A Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság előkészített projekt-tervezete a Jászági öntöző-főcsatorna meghosszabbítása éppen a megfogalmazott problémára kínál megoldást.

A megye területén kiemelt szerepe van a felszín alatti vízkészleteknek is. Különösen a rétegvizeknek és a hévizeknek, Szolnok város és a környezetében lévő hat kisebb település kivételével - melyek a szolnoki felszíni vízműről kapják ivóvizüket - ezekre a vízkészletekre alapul a közcélú vízellátás egésze. Hasonlók mondhatók el az ipari vízellátásról, valamint a nem öntözési célú mezőgazdasági vízigényt is sok helyen nagyrészt csak felszín alatti vízkészletekből lehet biztosítani.

A hévíz kutak száma mintegy 220-230 db, de ezeknek is 55-60 %-a csak az üzemelő, a többi tartalék, időszakosan üzemelő, vagy használaton kívüli. Gyógyvízminősítéssel is több kút rendelkezik.

A megyében 2017. év során keletkezett hulladékok 97%-a volt nem veszélyes hulladék, 3%-a pedig veszélyes hulladék.

Jász-Nagykun-Szolnok megyében nem található olyan levegőszennyező üzemi létesítmény, amely térségi szintű védelmi övezet kijelölését igényelné. Az utóbbi években a légszennyező anyagok éves összes kibocsátása szén-monoxid tekintetében csökkent, kén-dioxid, nitrogén-oxidok, szilárd anyag, szén-dioxid, illékony szerves vegyületek és egyéb légszennyező anyagok esetében pedig emelkedett. A közlekedési eredetű levegőszennyezés elsősorban a főutak településeken áthaladó szakaszai mentén lévő lakóterületeket érinti.

A legjelentősebb, természetvédelmi szempontból legértékesebb élőhelyek a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében lévő pusztai területek (Kunmadaras, Nagyiván, Karcag térsége), a Közép-Tisza-völgye, illetve a Tisza-tó területe. Ökológiai folyósokról szinte kizárólag a megye nagy vízfolyásai mentén beszélhetünk.

Jász-Nagykun-Szolnok megyében 229 műemlék építmény, valamint 31 db nyilvántartott műemléki érték található. Jász-Nagykun-Szolnok megyében nyilvántartott régészeti lelőhelyek száma 2.466 db. Ebből egyedileg védett: 19 db. Történelmi emlékhely 2 van a megyében: Jászberény – Jászkun Kerület Székháza, Mezőtúr – Református Kollégium és Könyvtár.

Jász-Nagykun-Szolnok megye világörökségi helyszínei Nagyiván, Kunmadaras és Tiszaszőlős külterületein található.

A megyében kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezetébe tartozik Rákóczi falva, Szajol és Szolnok, honvédelmi terület övezetébe pedig Jászberény.

A homok és agyag, a kőolaj és földgáz, a gyógyiszap, valamint a geotermikus energia tekinthető ásványi nyersanyagnak. Geotermikus energia hasznosítására a megye területén két koncessziós terület került kijelölésre Szolnok és Jászberény térségében.

A napsütéses órák magas száma (2000 óránál is több) miatt számos napelemes kiserőmű létesült az elmúlt években, illetve a lakossági napenergia felhasználás is dinamikusan növekszik. Hagyományosan hőtermelésre is hasznosítják a napenergiát: fóliasátor és üvegház fűtése, üzemeltetése.

Jász-Nagykun-Szolnok megye területén a természeti és a környezeti kockázatok közül az alábbiak azonosíthatók:

- vizekkel kapcsolatos kockázatok
 - többlet vizek okozta kockázatok
 - árvízi veszélyeztetettség
 - belvízi kockázat
 - vízhiány okozta kockázat
 - mezőgazdasági kockázat: aszály
 - ivóvíz-ellátási kockázat
- egyéb kockázatok
 - termőföld mennyiségének, minőségének csökkenése
 - környezetszennyezés
 - felszíni és felszín alatti vizek szennyezése
 - levegőminőség romlása
 - környezeti zajszennyezés

Tökéletes síkság lévén kedvezőek a mezőgazdasági adottságai, azonban szélsőséges vonásokat mutató éghajlata - kevés és egyenetlen eloszlású a csapadék, gyakori szárazság és aszály és az évente visszatérő belvíz - jelentős problémákat okozhat. A növénytermesztési ágazatok közül meghatározó a búza, az őszi káposztarepce, a kukorica és a napraforgó termesztése, valamint a gyepterületek művelése, míg az állattenyésztési ágazatok közül a sertés-, a baromfi-, a szarvasmarha- és a juhnyésztés jellemző a tógazdaságokban történő haltenyésztés mellett. A Jászságban, valamint a Tiszazugban jelentős volumenben folyik zöldség-, gyümölcs-, és szőlőtermesztés.

A megyében jelentős az öntözhető területek nagysága, amely mintegy 40.000 hektár, mintegy 1.500 termelő rendelkezik az öntözésre feljogosító vízjogi üzemeltetési engedéllyel. Ennek köszönhetően jelentős területet képvisel megyénkben a különböző növényfajok vetőmagtermesztése is (hibridkukorica, napraforgó), az ország kukorica vetőmag-előállító területének 40%-a itt található. Jelentős paprika-termesztő régiója a megyének a Jászság.

A gyümölcsstermesztéshez szükséges klimatikus viszonyok és talajadottságok nem kedvezőek, ezért ez az ágazat kevésbé jelentős. Itt található az ország egyik legnagyobb egybefüggő területű cseresznye ültetvénye is, a nagykörűi cseresznyés.

A megye szőlőterületének legnagyobb része a Kunsági Borvidékhez tartozik, ezen belül is a Tiszamenti körzethez tartozó településeken (Nagyréven, Tizsakürtön, Tiszainokán, Csépan, Tizasason és Cserkeszőlőn).

Az állattenyésztésben a sertés-, szarvasmarha- és juhállomány száma az 1996-tól kezdődő kedvezőtlen felvásárlási és világpiaci helyzet miatti szerkezetváltásból adódóan visszaesett, napjainkban azonban megfigyelhető a főbb haszonállatok tartásának élénkülése, és növekszik a juh- valamint a tyúkfélék állománya is.

Jász-Nagykun-Szolnok megyében az erdőterületek aránya 7,77%, ami jelentősen elmarad az országos átlagtól (~27%).

A megye közlekedési hálózata Szolnok központú. A rendszerváltás után a megye kedvező közlekedésföldrajzi elhelyezkedése ellenére egyfajta belső perifériává vált, amelyet csak erősített Szolnok város közlekedési csomópont szerepének leépülése.

Jász-Nagykun-Szolnok megye országos közúthálózatának hossza (1,354 ezer km) a teljes állami közúthálózat egészének (32,203 ezer km) 4,2 %-át teszi ki, ezzel a 19 megye rangsorában a 16. helyet foglalja el.

A megye közlekedésföldrajzi helyzete a vasúti infrastruktúraellátottság tekintetében kiemelkedően jó, Budapesttel két nemzetközi jelentőségű vasútvonal köti össze. Az ország egyik legnagyobb pályaudvara Szolnokon van, mely mind személy, mind teherszállítást tekintve alkalmas a kelet-nyugat irányú belföldi és külföldi összeköttetésre.

Bár a megye földrajzi adottságai a kerékpáros közlekedés tekintetében nagyon kedvezőek (töltések, egyenletes szintkülönbség), a kiépített kerékpárutak száma alacsony, a hiányos regionális és országos hálózat akadályozza ezen közlekedési mód jelentősebb térnyerését.

A megyében működő polgári repülőtér nincs.

Működő katonai repülőtér Szolnokon található, nem működő – betonkifutóval rendelkező – katonai repülőtér pedig Kunmadarason fekszik.

A személyforgalom számára a megye területén áthaladó Tisza-szakaszon Tiszafüred, Szolnok, Martfű, Tizsakürt területén állnak rendelkezésre személyforgalmi kikötők. A Tiszán jelenleg 4 helyen üzemel komp, a Hármas-Körösön pedig Mezőtúr város külterületén.

A megye minden települése szilárd burkolatú úton, egyéni közlekedéssel megközelíthető, Szolnok közvetlen vonalvezetésű útvonalakon érhető el. A szomszédos megyék irányából a közúti közlekedés feltételei minden esetben adottak. A buszközlekedés tekintetében a megyeszékhely, valamint Jászberény csomóponti szerepet töltenek be. A Volánbusz által üzemeltetett járatok a megyén belül, valamint a megyehatárokon túlnyúlva kínálnak utazási lehetőséget a lakosság számára.

A megyében található települések nagy részének ivóvíz ellátását felszín alatti vízkészletekből biztosítják. Kivételt képez ez alól Szolnok és a hozzá kapcsolódó hét település.

A kommunális hulladékgazdálkodás bázisát az 5 regionális hulladéklerakó (Jásztelek, Kétpó, Szelevény, Karcag, Tiszafüred) adja, a lakossági hulladékgyűjtést pedig 3 térségi rendszer működteti, ebből 2 megyei székhelyű (Karcag, Szolnok).

Jász-Nagykun-Szolnok Megyében az egy főre jutó GDP értéke az országos átlagtól jelentősen elmarad. A megye összeteljesítménye a bruttó hazai termékhez (GDP) való hozzájárulás tekintetében az utóbbi évek jelentős javulásának ellenére is gyengének mondható. Országos viszonylatban vizsgálva a megye 2010 óta a 14. és a 16. hely között áll a megyék rangsorában. A 2019. évi adatok (egy főre jutó GDP) alapján pedig Jász-Nagykun-Szolnok megye a megyék rangsorában a 16. helyen szerepelt.

A megyei GDP az utóbbi években nőtt, miközben a népesség fogy, de kedvező tendenciaként a természetes fogyás csökken. A foglalkoztatási szerkezet stabil, a megyei foglalkoztatási ráta folyamatosan emelkedik. A bruttó átlagkeresetek szintén növekedési tendenciát mutatnak, de a bérek még elmaradnak a hazai átlagtól.

Jász-Nagykun-Szolnok megyei székhellyel 2020. szeptember végén 59 ezer gazdasági szervezetet tartottunk nyilván, számuk 1,3%-kal (országosan 1,0%-kal) nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A korábbi időszakokhoz hasonlóan az 55 ezer vállalkozás nagyobb részét (46 ezer) önálló vállalkozóként, kisebb részét (9,4 ezer) társas vállalkozásként regisztráltuk. Az előbbiek száma egy év alatt 1,9%-kal nőtt, az utóbbiaké 0,8%-kal csökkent. Ezer lakosra a megyében 150 regisztrált vállalkozás jutott. 1000 lakosra jutó vállalkozás száma a megyében 150, amely jelentősen alacsonyabb a régiós (190) és az országos (185) értéknél is.

A megye 50 legnagyobb árbevételű társas vállalkozásából 21 a Szolnoki járásban végzi tevékenységét. 20 a Jászberényi, 3 a Karcagi, 2-2 a Jászapáti, illetve a Törökszentmiklósi járásban működik. A Kunhegyesi és a Kunszentmártoni járásból 1-1 kiemelt gazdálkodó került be az ötven legnagyobb cég közé. A Mezőtúri és a Tiszafüredi járásban 2017. évhez hasonlóan nem található kiemelt társas vállalkozás, amely szintén jól mutatja a megye gazdasági egyenlőtlenségét.

2018. év top10 vállalati köre az alábbi: Samsung Electronics Magyar Zrt., Electrolux Lehel Hűtőgépgyár Kft., Accell Hunland Kerékpárgyártó és Értékesítő Kft., Jász-Plasztik Kft., Eagle Ottawa Hungary Bőrgyártó és Kereskedő Kft., Tisza-Coop Nagykereskedelmi és Szolgáltató Zrt., Claas Hungaria Mezőgazdasági Gépgyártó Kft., Szatmári Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., Jász-Plasztik Autócentrum Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. és a Coop Szolnok Kereskedelmi Zrt.

A gazdaság külső és belső kapcsolatait egyrészt a beszerzési és felvevő piacok, másrészt a hierarchikus (beszállítói) és mellérendelt (TÉSZ, klaszter stb.) jellegű hálózatok jellemzik. Jellemző még a tudásközpontok terjedése, amely inkább sugárirányú, virtuális kapcsolatot jelent, ugyanakkor alapul szolgálhat (sőt sokszor alapfeladata is) hálózati kapcsolatok kialakulásának.

Összegezve, Jász-Nagykun-Szolnok megyében a gazdasági tevékenységek széles köréhez megtalálhatók az elfogadható színvonalú telepítési, működési háttérfeltételek, a szállítási és informatikai infrastruktúra folyamatosan fejlődik, a bérköltségek az országos átlagnál alacsonyabbak. A munkaerő felkészültsége, a vállalkozókészség, a tőkeellátottság viszont erős területi koncentrációt mutat, nagyok a kistérségek közötti különbségek. Emiatt kistérségenként célszerű megszervezni a telepítési feltételeket, egyúttal a kistérség speciális feltételeihez igazítani a gazdaság- és vállalkozásfejlesztési programokat.

Jász-Nagykun-Szolnok megye innovációs potenciáljának fontosabb bázisai a Debreceni Egyetem Szolnok Campus, az Eszterházy Károly Egyetem Jászberényi Campus, a Debreceni Egyetem Agrár Kutatóintézetek és Tangazdaság Karcagi Kutatóintézet és a megyében működő multinacionális vállalatok kutató-fejlesztő kapacitásai.

A művelődési házak többségét a megyében az 1960-as években építették, amelyek a megye szinte minden településén megtalálhatóan (több esetben közös épületben a könyvtárral vagy a közigazgatási feladatokat ellátó hivattal). Jász-Nagykun-Szolnok megyében 88 települési könyvtár működött. A megye 22 városa közül kilencben nincs mozi, ugyancsak kilenc városban nincs semmiféle múzeum.

A megyében kulturális és közművelődési szervezetek, valamint identitáserősítő és hagyományőrző civil szervezetek működnek jelentős számban. Emellett hobbi, szabadidő; környezetvédelmi; szociális és közbiztonsági feladatokat ellátó szervezetek is működnek. A megye két nagy területi egysége, illetve népcsoportja - a jászok és a kunok – napjainkban is őrzik és ápolják saját hagyományaikat. Az egyes települések városvédő-városszépítő, hagyományőrző szervezetei és klubjai a lokálpatriotizmus helyi szintjét erősítik.

A megye településhálózata kialakulnak tekinthető. A Duna-Tisza-közi megyefélen „város és vidéke” típusú a hálózat Szolnok és Jászberény központtal. A Tiszántúlon legmarkánsabb a nagykunsági városvonal - Karcag – Kisújszállás – Túrkeve – Mezőtúr -, amely mellett Kunhegyes, Tiszafüred és Kunszentmárton központokkal belső perifériák találhatók.

A Tisza mentén húzódó sajátos térszerkezeti törésvonaltól nyugatra helyezkedik el a megye két markáns térségi pólusa: a gazdasági központ szerepű Felső-jászsági ipari agglomeráció – itt jön létre a megyében előállított újérték mintegy 2/3-a – és az igazgatási-szolgáltató funkciójú Szolnok nagyvárosi település-együttese. A Tiszántúlon Tiszafüred, Karcag és Mezőtúr, valamint részben Törökszentmiklós, Kisújszállás és Kunszentmárton tekinthető térszervező centrumnak, itt még hiányzik egy erőteljes térségi pólus.

Sajátos térszerkezeti elem a megyében:

- A már kialakult Szolnok nagyvárosi település-együttes. Ebbe a KSH besorolás szerint 3 város /Szolnok, Besenyszög, Rákóczi falva/ és 9 község /Rákócziújfaló, Szajol, Szászberek, Tiszajenő, Tiszatenyő, Tiszavárkony, Tószeg, Vezseny, Zagyvarékas/ tartozik. Ténylegesen ide tartozó az alközponti szerepű Törökszentmiklós és Martfű, valamint Újszász, Tiszapüspöki és Kengyel, továbbá a Pest megyei Abony, Köröstenetlen és Jászkarajenő.
- A nagykunsági városvonal a megye keleti felének sajátos 4 napi vonzáskörzet nélküli tradicionális mezőváros alkotta eleme. Karcag és Mezőtúr teljes körű középfokú intézményhálózata alapján megyei léptékű igazgatási-szolgáltató központ. Kisújszállás és Túrkeve pedig kisvárosi szerepeket lát el. Fejlődésük ellentmondásos, ami leginkább az erőteljes gazdaság hiánya tükröz.
- A formálódó Felső-jászsági ipari agglomeráció. Ennek magja a Jászberény-Jászfényszaru-Jászárokszállás országos léptékű ipari háromszög, kapcsolódó települései a kisebb volumenű termelési kapacitással rendelkező Jásztelek, Alattyán, Jászapáti, Jászkisér, Jászládány.

A megye városai közül:

- Felsőoktatás Szolnokon és Jászberényben folyik.
- A középfokú intézmények teljes körűen Szolnokon, Jászberényben, Karcagon és Mezőtúron, míg részlegesen Jászapátin, Törökszentmiklóson, Kunszentmártonban, Kunhegyesen és Tiszafüreden található meg, illetve Jászárokszálláson, Újszászon, Tiszaföldváron, Túrkevéen, Kisújszálláson és Kenderesen.
- A 9 járási székhely egyben vonzaskörzeti központ is. A többi 13 városnak ténylegesen nincs napi vonzaskörzete. Közülük 3 – Besenyszög, Rákóczipfalva, Újszász – a szolnoki település-együttes tagja és lényegében városi funkció nélküli lakótelepülés, 4 – Jászárokszállás, Jászfényszaru, Jászkisér, Martfű – kiemelkedő termelési központ, saját térségi munkaerőpiaccal, 3 – Kisújszállás, Tiszaföldvár, Túrkeve – klasszikus kisváros, 3 – Abádszalók, Fegyvernek, Kenderes – csak részlegesen rendelkezik városi funkciókkal. Kihelyezett felsőfokú képzés van Mezőtúron és Tomajmonostorán.

A hatályos országos szabályozás szerint a 9 járásból a szolnoki kivételével valamennyi kedvezményezett. Kategorizálva: kedvezményezett a jászberényi, a mezőtúri és a tiszafüredi járás, fejlesztendő a karcagi, a kunszentmártoni és a törökszentmiklósi járás, komplex programmal fejlesztendő a kunhegyesi és a jászapáti járás.

Szabad vállalkozási zóna besorolás vonatkozik a szolnoki és jászberényi kivételével a többi 7 járásra. Az alföldi településhálózat sajátosságai folyamatosságát jelzi, hogy a megye valamennyi járása ma is tanyás térségnek minősül.

A 2014-2020 közötti fejlesztési időszakra vonatkozó megyei területfejlesztési koncepció 4 együttkezelendő térséget jelölt ki, mint a forrásfelhasználás szabályozási elemeit. Ezek:

- Jászság (jászapáti, jászberényi járások),
- Szolnok – Törökszentmiklós – Martfű térsége (szolnoki, törökszentmiklósi járások),
- Nagykunság – Tisza-tavi térség (karcagi, kunhegyesi, tiszafüredi járások),
- Mezőtúr térsége – Tiszazug (kunszentmártoni, mezőtúri járások).

A megye sajátos funkciójú települései a következők:

Ipari termeléssel rendelkező település /24/

- Kialakult termelési centrum /10/
 - (országos/nemzetközi jelentőségű ipari tevékenység önálló végtermék gyártással) Jászfényszaru, Jászberény, Jászárokszállás, Szolnok, Tószeg, Szajol, Törökszentmiklós, Martfű, Tiszapüspöki, Túrkeve
- Kisebb volumenű ipari központ /9/
 - (egy vagy néhány megyei/helyi jelentőségű üzem) Jászkisér, Jászládány, Jásztelek, Alattyán, Tiszaföldvár, Kisújszállás, Kenderes, Örményes, Kunhegyes
- Potenciális térségi foglalkoztatási központ /5/
 - (ipari parkkal rendelkező település depressziós térségben) Jászapáti, Kunszentmárton, Mezőtúr, Karcag, Tiszafüred

Turisztikai célterület települései /28/

- Országosan kiemelt turisztikai térség települései /11/
 - Abádszalók, Berekfürdő, Karcag, Kunmadaras, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaszentimre, Tiszaszőlős, Tomajmonostora
- Megyei jelentőségű célterületek /17/
 - Idegenforgalmi központ / 2/
 - (meghatározó mértékű turizmus sokrétű szolgáltatásra és vonzerőre épülve) Cserkeszőlő, Szolnok
 - Kisebb léptékű turizmus/11/
 - (egy vonzerőre, vagy egy objektumra épülő tevékenység) Jászapáti, Jászszentandrás, Nagykörű, Martfű, Rákóczi falva, Tizsakürt, Túrkeve, Kisújszállás, Törökszentmiklós, Kenderes, Nagyiván
 - Fejlesztendő célterület /4/
 - (sokrétű vonzerő, de az infrastruktúra és a szolgáltatás fejletlen) Jászberény, Kunszentmárton, Mezőtúr, Kunhegyes

Jász-Nagykun-Szolnok megye településrendszerét múltjából következően az erőteljes háromosztatúság (Jászság, Nagykunság, a ma Tisza-térségnek nevezhető korábbi Külső-Szolnok megye) és ennek megfelelő hárompólusosság jellemzi (Szolnok, Jászberény, Karcag). A többpólusosság elvileg kedvező feltételt biztosít a megyék többségénél kiegyenlítettebb fejlődésre, ám mindhárom központ a megye peremén helyezkedik el.

A megye viszonylag kevés számú települése és a térségi központok arányos elhelyezkedése meghatározó az infrastruktúra és humánszolgáltatások, valamint az üzleti környezet kialakításában. Szolnok Megyei Jogú Város az ország keleti felében való „megkerülhetetlensége” és a város közlekedés-csomóponti hagyományai lehetővé teszik a regionális logisztikai szolgáltatások kialakítását. A '90-es évek erőfeszítései ellenére azonban ez nem jött létre. A megyében city- és céglogisztikai központok alakultak ki. Regionálisnak a szolnoki AC/DC magánlogisztikai központ tekinthető. További logisztikai szolgáltatások Jászárokszálláson, Jászfényszarun, Jászberényben, Szolnokon, Törökszentmiklóson és Karcagon működnek.

Az iparterületek kialakításában korábban meghatározó jelentőséggel bírt az ipari cím elnyerése. A megyében 12 ipari park van: Jászfényszaru, Jászárokszállás, Jászapáti, Szászberek, Szolnok (3), Martfű, Törökszentmiklós, Kunszentmárton, Mezőtúr, Karcag. Ezek közül a jászfényszarui, jászárokszállási, szolnoki, kunszentmártoni, mezőtúri, törökszentmiklósi tekinthető klasszikus értelemben vett ipari parknak. Sajátos, hogy a megye termelési centrumában, Jászberényben nem működik ipari park, hanem ipari zónák alakultak ki. A megye legelmaradottabb járásában, a Kunhegyesi járásban sem található ipari park. Hasonlóan tradicionális ipari zónák vannak még Szolnokon. Magántulajdonú „ipari park” működik Jászberényben, Jászkiséren, Szolnokon, Tiszafüreden.

Az ipari parkok összehangolt fejlesztése érdekében az elmúlt évtizedekben több kísérlet történt a megyei befektetés-ösztönzési szervezettel együttműködés kialakítására, azonban ezek nem jártak sikerrel, mert a piaci szereplők között a befektetőkért mind a mai napig versengés folyik.

A bankok és biztosítók fiókjai nagyobb számban Szolnokon és Jászberényben található.

A megye ipara alapvetően beszállító jellegű, így az innovációs tevékenység kivételes, döntően alkalmazott innovációs tevékenység jellemző. Önálló, de kisebb volumenű innovációs tevékenység Jászfényszarun, Jászberényben, Szolnokon, Törökszentmiklóson, Mezőtúron és Karcagon van. Szükséges lenne a Felső-jászsági ipari agglomerációban egy térségi innovációs centrum létrehozása.

A megye közüzemi infrastruktúrája alapvetően – elektromos energia és az ivóvízellátás kivételével – az ezredfordulóra épült ki. Az ivóvízellátás minden településen biztosított (mintegy 95%-os ellátottság), a szennyvíztisztítás és -kezelés 14 település (Jászivány, Jászágó, Jászboldogháza, Tiszakürt, Nagyrév, Tiszainoka, Kuncsorba, Kétpó, Tomajmonostora, Tiszabő, Tiszabura, Nagyiván, Tiszaigar, Tiszaörs) kivételével minden településen biztosított (74%-os ellátottság).

A víziközművek három szolgáltató, a szolnoki székhelyű Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. és a Víz- és Csatornaművek Zrt., valamint a kecskeméti BÁCSCVÍZ Zrt. működtetésében vannak.

A kommunális hulladékgazdálkodás bázisát az 5 regionális hulladéklerakó (Jásztelek, Kétpó, Szelevény, Karcag, Tiszafüred) adja, a lakossági hulladékgyűjtést pedig 3 térségi rendszer működteti, ebből 2 megyei székhelyű (Karcag, Szolnok).

A vezetékes gázszolgáltatás Tiszabő kivételével mindenhol kiépült, a lakásállomány 2/3-ában biztosítva a korszerű és környezetbarát szolgáltatást.

A televízió, a vezetékes- és mobiltelefon-, valamint internet-szolgáltatás minden településen elérhető.

A megye területének nagyobb része mentesített ártér, ezért az árvízvédelem és a belterületi és külterületi vízelvezetés folyamatosan megoldandó feladatot jelent. Ezt fokozza klímaváltozás egyes elemeinek felerősödése: az éves csapadékmaximum idejének eltolódása, és aszályos időszakok hosszának megnövekedése, a hullámzó időjárási frontok. A települések belterületén egyre sűrűbben jelentkező villámárvizek.

A hagyományos értelemben vett alapfokú egészségügyi, szociális szolgáltatások, valamint az oktatás minden településen biztosított helyi intézményben, vagy ellátás-szervezési megoldásokon keresztül. A járó- és fekvőbeteg ellátás központja a 6 kórház: Szolnokon a megyei és a MÁV kórházak, a jászberényi, mezőtúri és karcagi kórházak, továbbá a szentesi kórház.

A gyermekintézmények (bölcsőde, óvoda) döntően önkormányzati, részben egyházi fenntartásban működnek. A 2014-2020-es uniós ciklusban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program megyére dedikált keretének támogatásával a bölcsődékkel rendelkező települések száma megduplázódott.

Az alap- és középfokú oktatás fenntartását meghatározóan a Klebelsberg Központ jászberényi, karcagi és szolnoki tankerületei szervezik, a szakképzésben Szolnoki és Karcagi Szakképzési Centrumok a meghatározók. Az egyházak bővülő szerepet töltenek be az általános- és szakképzési intézmények fenntartásában.

Helyzetértékelés – SWOT analízis

Az elmúlt időszak társadalmi-gazdasági folyamatainak főbb mutatóit az alábbi adatok foglalják össze:

Megnevezés	2015. I-IV.n.év JNSZ	2016. I-IV.n.év JNSZ	2017. I-IV.n.év JNSZ	2018. I-IV.n.év JNSZ	2019. I-IV.n.év JNSZ	2015. I-IV.n.év ORSZÁG	2019. I-IV.n.év ORSZÁG
Lakónépesség							
Népesség száma, ezer fő	380,0	376,3	374,0	371,0	370,0	9 856,0	9 773,0
Gazdasági aktivitás							
Aktivitási arány, %	59,2	60,6	60,3	61,4	61,9	60,3	63,0
Foglalkoztatási arány, %	54,4	57,3	57,0	58,7	58,9	56,6	61,0
Munkanélküliségi ráta, %	8,0	5,4	5,5	4,4	4,9	6,2	3,3
Alkalmazásban állók száma és keresete							
Alkalmazásban állók száma, ezer fő	92,9	94,4	94,9	94,8	94,3	2 894,6	3 185,7
havi bruttó átlagkeresete, Ft	195 078	206 772	241 633	269 100	297 984	247 746	367 833
Regisztrált vállalkozások							
Regisztrált vállalkozások száma	51 880	51 994	52 274	53 406	54 290	1 690 878	1 794 414
1.000 lakosra jutó vállalkozás	138	139	141	145	148	172	184
Beruházás							
Teljesítményérték, millió Ft	130 209	83 535	116 740	113 831	145 012	4 770 367	8 129 498
Egy lakosra jutó teljesítményérték, ezer Ft	344,5	222,8	313,8	307,7	393,0	484,8	832,0
Ipar							
Termelés volumenidexe	103,9	95,2	111,2	101,9	109,6	107,9	105,3
Egy lakosra jutó termelési érték, ezer Ft	3 738,2	3 556,6	3 947,7	4 131,8	4 694,3	2 782,6	3 532,1
Építőipar							
Egy lakosra jutó termelési érték, ezer Ft	122,7	89,9	121,9	140,6	175,5	165,8	320,4
Lakásépítés							
Épített lakás	167	114	176	199	270	7 612	21 127
Tízezer lakosra jutó épített lakások száma	4,4	3,0	4,7	5,4	7,3	7,7	21,6
Turizmus							
Vendégek száma, ezer	184,5	194,8	215,1	218,2	220,7	10 354,4	12 795,8
Vendégéjszakák száma, ezer	513,8	549,2	591,6	618,0	616,5	25 764,9	31 261,5

2015 és 2019 között a megye lakónépessége mintegy 10 ezer fővel tovább csökkent, ennek mértéke azonban alacsonyabb a korábbi éveknél. A gazdasági aktivitás kismértékben nőtt, de egyre jobban megközelíti az országos átlagos. A foglalkoztatottak aránya lassan közelít a 60% felé. Az alkalmazásban álló száma jelentősen nem változott. A bruttó átlagkereset több mint 50%-kal nőtt az országos folyamatokhoz hasonlóan. A regisztrált vállalkozások száma a korábbi stagnálás után kismértékben nőtt. Az ezer lakosra jutó vállalkozások száma még mindig messze elmarad az országostól, igazolva a nagyvállalati gazdasági struktúrát. A vizsgált időszakban közel 600 milliárd forint beruházás valósult meg az egy lakosra jutó teljesítményérték ingadozása mellett.

Az ipari termelés volumenindexe a 2016. évi visszaesést kivéve minden évben növekedett. Az építőipar egy lakosra jutó termelési értéke 2016-ben szintén visszaesett, majd ezt követően 2019 végére lényegében megduplázódott. 2015 és 2019 között 926 lakás épült a statisztika szerint, amely elmarad a megye lélekszamarányától. A megelőző öt évben a megyét mintegy egy millió bel- és külföldi vendég kereste fel, aki 2 millió 890 ezer vendégéjszakát tölthetett el.

2020. év a COVID-19 világjárvány társadalmi és gazdasági hatásai miatt külön értékelendő és vizsgálendő. Az országos folyamatokhoz hasonlóan a megyében is csökkent a foglalkoztatottak aránya és emelkedett a munkanélküliségi ráta. A foglalkoztatási arány 55,8%-ra csökkent, a munkanélküliségi ráta pedig 7,2%-ra nőtt a legrosszabb időszakban. A 167 ezer fős gazdaságilag aktív népességből 154 ezer fő a foglalkoztatottak száma, 13 ezer fő a munkanélküliek száma jelenleg, továbbá 108 ezer fős az inaktív népesség.

A teljes munkaidőben alkalmazásban álló havi átlagkeresete 11%-kal nőtt 2020. I-III. negyedévben, összege így 324 ezer forintra emelkedett, ami még mindig alacsonyabb a 342 ezer forintos vidéki átlagnál.

A megye reálgazdasági folyamatai kifejezetten kedvezően alakultak. Az ipari termelés 14,0%-kal emelkedett (országosan a legjobb eredmény) 1.492 milliárd forint termelési értéket előállítva. Az építőipari vállalkozások teljesítménye 4,3%-kal nőtt – országosan ez a második helyezést jelenti – összesen 48,1 milliárd forint értéket előállítva. Ezzel szemben a megye építőiparának szeptember végi szerződésállománya 35,2 milliárd forint, ami 6,6%-kal elmarad az egy évvel korábbtól.

A megye kiskereskedelmi üzlethálózatának forgalma 2020. I-III. negyedévben 284 milliárd forint volt, ez 4,3%-kal magasabb, mint az előző évi és országosan a második legnagyobb növekedést mutatja.

A megyei székhelyű gazdasági szervezetek 98 milliárd forint értékű új beruházást valósítottak meg 2020. I-III. negyedévben, ez 5,8%-kal kevesebb az egy évvel korábbinál.

A turizmus és vendéglátás mutatói viszont visszaestek. A szálláshelyek 2020. I-III. negyedévi bruttó árbevétele 2,9 milliárd forint, ami 41%-kal elmarad az előző évitől. Ezen belül a szállásdíjak összege 35%-kal, a vendéglátásé 52%-kal, az egyéb szolgáltatásoké 43%-kal csökkent. Az I-III. negyedévben a megyében a vendégek száma 113 ezer fő volt, a vendégéjszakák száma 313 ezer volt, ezek 39%-kal, illetve 40%-kal csökkentek az előző évihez képest.

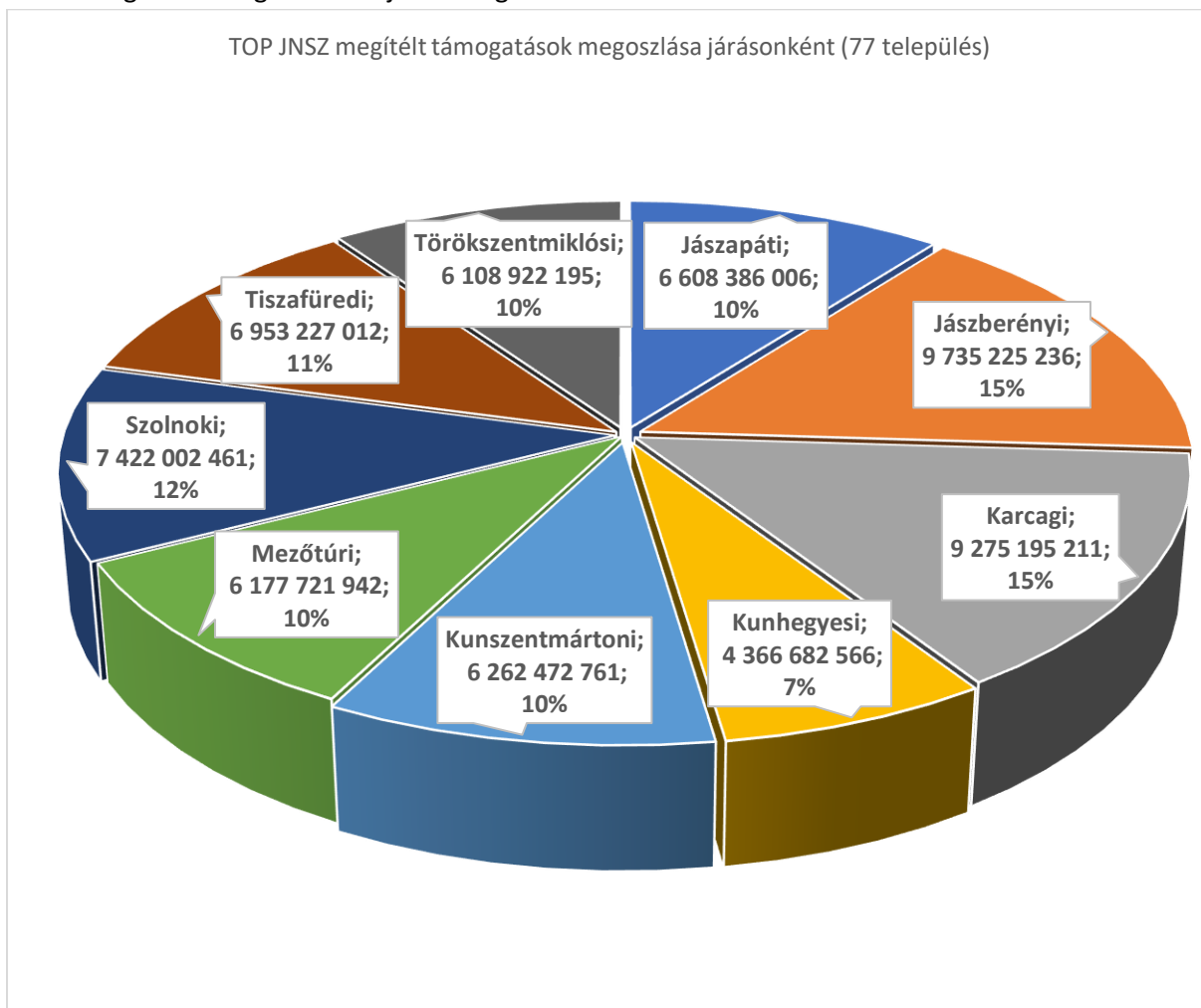
Megállapítható, hogy a megye gazdasága a COVID-19 időszakának első 9 hónapjában válságállónak bizonyult.

A Északkelet-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna – Creative Region – stratégiájának kialakítása keretében fogalmazódtak meg megyei Önkormányzati javaslatok a gazdasági problémák kezelésére. Ezek elsősorban a folyó beruházások befejezésének előrehozatalára (pl. M4 Szolnok északi elkerülője) és egyes fejlesztések megkezdésének előbbre hozatalára (pl. M4 Törökszentmiklós-Püspökladány közötti szakasza) vonatkoztak.

A megyében megvalósuló fejlesztések finanszírozásában meghatározó mértékű Európai Unió támogatások összege a **2014-2020**-as programozási időszakban 263,1 milliárd forint, amely jelenleg a megyék országos rangsorában a 14. helyet jelenti. A megye a megyék rangsorának alsó harmadában való elhelyezkedésének oka, hogy a gyorsforgalmi utak (M4, M44) megvalósítása hazai forrásokból történik, a nagy környezetvédelmi beruházások az előző ciklusban már megvalósultak, a megye nagyvállalati dominanciájú vállalati struktúrája nem kedvez az uniós források felhasználásának, továbbá a megye iparszerkezete miatt alacsony a hozzáadott érték előállítás is.

A megye tervszerű – az önkormányzati szférát érintő – uniós forrásfelhasználása a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programon (TOP) keresztül történik. Ennek dedikált kerete Szolnok Megyei Jogú Városra 15,19 milliárd forint, a megye többi 77 településére pedig 53,786 milliárd forint. A jelenlegi felhasználás Szolnok Megyei Jogú Város esetében mintegy 3,3 milliárd forinttal haladja meg a városra dedikált keretet, a Megyei Integrált Területi Program (ITP) esetében pedig 14,333 milliárd forinttal.

A TOP megítélt támogatásainak járási megoszlását az alábbi ábra szemlélteti:

A 2014-2020-as TOP megyére dedikált kerete felhasználását szabályozó Megyei Integrált Területi Programban (ITP) megfogalmazott területi preferenciák és belső arányok lényegében megvalósultak, mivel a benyújtott támogatási kérelmek 90%-a a korábbi TOP 1.0-ás tervezés során konszenzussal kialakított megyei és járási fejlesztési programok projektjein alapult. Teljesült az a célkitűzés, hogy legalább minden településnek legyen egy uniós támogatású projektje, bár ez kissé a fejlesztési források szétforgácsolását eredményezte. A támogatott projektek 1/3-ánál a projektmenedzsmenti feladatokat a Megyei Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő Megyei Területfejlesztés Ügynökség Kft. végzi. A TOP-hoz kapcsolódóan új típusú, lényegében napi kapcsolat alakult ki a Megyei Önkormányzat és a települési önkormányzatok között.

A 2014 óta eltelt évek alapján Jász-Nagykun-Szolnok megye társadalmi-gazdasági mutatószámai – az ipari termelést kivéve – jellemzően ugyan még elmaradnak az országotól, azonban kimutatható a folyamatos felzárkózás.

A helyzetfeltárást lényegében összefoglalja a következő szűkített SWOT analízis.

SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
<p>Népesség</p> <ul style="list-style-type: none"> - Városokban és falvakban élők aránya stabil - Gazdasági centrumokban megindult a népesség növekedése <p>Gazdaság</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erőteljes iparosodottság - Versenyképes termelési centrumok a megye nyugati felén - Fejlett agrárgazdaság <p>Oktatás</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nagy hagyományokkal rendelkező középfokú képzés és szakképzés - Jól strukturált intézményhálózat <p>Kultúra – Turizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tradicionális, sokszínű kulturális örökség - Kedvező ökoturisztikai adottságok <p>Kapcsolatépítés</p> <ul style="list-style-type: none"> - A megye centrális fekvése az ország keleti felében - A különféle közlekedési csatornák csomósodása Szolnokon <p>Környezetfejlesztés</p> <ul style="list-style-type: none"> - Relatív szennyeztelen környezet, a felszíni és felszín alatti vizek bősége - Kiépült közműhálózatok, fejlődő ár- és belvízvédelmi rendszerek <p>Versenyképesség növelése</p> <ul style="list-style-type: none"> - A megye bővülő ipara az ország élvonalába tartozó - A multinacionális nagyvállalatok erős és adaptív beszállítói hálózatokat teremtettek 	<p>Népesség</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erőteljes természetes fogyás és elvándorlás, előregedő korstruktúra - Kedvezőtlen egészségügyi állapot <p>Gazdaság</p> <ul style="list-style-type: none"> - Közúthálózat állapota, gyorsforgalmi kapcsolatok hiánya - Túlzott különbségek az új érték előállításban a megye nyugati és keleti fele között <p>Oktatás</p> <ul style="list-style-type: none"> - A népesség viszonylag alacsony iskolázottsága - „Helyét kereső” megyei felsőoktatás <p>Kultúra – Turizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vonzerők és szolgáltatások fejlettlensége - Kulturális intézmények elavultsága <p>Kapcsolatépítés</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rendkívül rossz állapotú közúthálózat és a tiszai átkelők hiánya - A gyorsforgalmi hálózatba való bekapcsolás megkétszerezése és Szolnok közlekedési csomópont szerepének jelentős csökkenése <p>Környezetfejlesztés</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az agroökológiai potenciál kihasználatlan - Magas a környezeti extrémításoknak való kitettség <p>Versenyképesség növelése</p> <ul style="list-style-type: none"> - A megye keleti felében az ipari termelés visszaesése - Átlagos képzettségű munkaerő-állomány
Lehetőségek	Veszélyek
<p>Népesség</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fiatalabb korosztály megyében maradásának ösztönzése - Népesség egészségügyi állapotának javítása <p>Gazdaság</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kapcsolódás Budapest nagyvárosi térségéhez és a szomszéd megyék gazdasági centrumaihoz - Hozzáadott érték előállítás bővítése - A megye agráriumának megújítása <p>Oktatás</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képzőintézmények és a helyi gazdaság együttműködésének erősítése - Képzési struktúra korszerűsítése <p>Kultúra – Turizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Természetközeli turizmus fejlesztése - A térségi identitásokra épülő megyei integritás erősítése <p>Kapcsolatépítés</p> <ul style="list-style-type: none"> - A kedvező közlekedés földrajzi adottságok újbóli hasznosítása - A logisztikai tevékenység tudatos nagy volumenű fejlesztése <p>Környezetfejlesztés</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az agrárgazdaság helyi termelésre, tájgazdálkodásra és öntözésfejlesztésre épülő újrapozicionálása - Nemzetközi Tisza Ökorégió létrehozása <p>Versenyképesség növelése</p> <ul style="list-style-type: none"> - A tiszántúli belső perifériák újraparosítása - A népesség képzettségének és egészségügyi állapotának fejlesztése 	<p>Népesség</p> <ul style="list-style-type: none"> - Negatív demográfiai tendenciák továbbberősödése - Egyes települések teljes előregedése <p>Gazdaság</p> <ul style="list-style-type: none"> - A gazdasági túlzott területi és szervezeti koncentrációja - A megye keleti felének további leszakadása <p>Oktatás</p> <ul style="list-style-type: none"> - Felsőfokú oktatási intézmények ellehetetlenülése - Az intézményhálózat versenyképességének csökkenése <p>Kultúra – Turizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hagyományok átörökítésének folyamata megszakad - Turisztikai vonzerők kihasználatlanok maradnak <p>Kapcsolatépítés</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elmaradnak a szükséges fejlesztések - A megye belső kohéziója tovább romlik <p>Környezetfejlesztés</p> <ul style="list-style-type: none"> - A klímaváltozásnak való kitettség - A korszerű tájhasználat kialakítása gazdaságtalan <p>Versenyképesség növelése</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az újérték előállítás tovább koncentrálódik - A népességfogyás erősödik